

Інформаційно - аналітичне забезпечення як дієвий інструмент управління економічною безпекою логістичної компанії

Євген Троян

здобувач групи МЕН/УЛД-21мз,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: troianum@krok.edu.ua

Віктор Алькема

Науковий керівник:
д.е.н., професор, завідувач кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: Alkema@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-5997-7076

Актуальність дослідження. Сучасний бізнес неможливий без підтримки інформаційних технологій. Інформація стала важливим ресурсом, безцінним продуктом та основним внеском у прогрес та розвиток. Здатність бізнесу виживати у дедалі більш конкурентоспроможному та глобальному середовищі значною мірою залежить від їхньої здатності отримувати доступ до інформації як ресурсу та використання нових технологій [1, с.206]. З іншого боку, на сьогоднішній день, економічне шпигунство (несанкціоноване використання конфіденційної інформації, технологій, інших об'єктів інтелектуальної власності) є одним із супутників ринкової економіки, причому внаслідок посилення конкурентної боротьби як на національних, так і міжнародних ринках, його масштаби значно зростають [2, с.39].

Об'єктом дослідження є система інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою логістичної компанії.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та науково-практичні аспекти реалізації процесів інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою логістичної компанії.

Метою дослідження є аналіз існуючих підходів до інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою логістичної компанії та визначення місця і ролі потоків інформації в діяльності логістичної компанії й формування дієвого механізму захисту конфіденційної інформації як запоруки економічної безпеки юридичної особи.

Інформаційна база досліджень. Засади формування системи економічної безпеки на макро та мікро рівнях, закладено такими сучасними науковцями, як: Алькема В. Г., Блудова Т. В., Варналій З. С., Васильців Т. Г., Власюк О. С., Гнилицька Л. В., Горбулін В. П., Грушко В.І., Денисенко М.П., Живко З. Б., Зачосова Н.В., Захаров О.І., Ляш О. І., Кавун С. В., Камлик М. І., Качинський А. Б., Коваль О. П., Козаченко Г. В., Копитко М.І., Коробчинський О.Л., Куркін М.В., Ляшенко О. М., Мартинюк В. П., Мігус І. П., Мокій А. І., Момот Т. В., Олійник Д. І., Россошанська О.В., Собкевич О.В., Суходоля О. М., Сухоруков А. І., Троц І.В., Франчук В. І., Шаров О. М., Шемаєв В. М., Шемаєва Л. Г., Штангерт А.М., Юрків Н. Я. та інші.

До числа зарубіжних вчених, у царині наукових інтересів яких перебували питання ефективного управління суб'єктами господарювання із використанням ризик-менеджменту, у тому числі різні аспекти забезпечення їх економічної безпеки, можна віднести таких науковців, як: Астахов А., Бартон Т.А., Гірс К., Д. Валіс, Жан-Поль Луїсо, Кетч К., М. Коуцкі, Расмуссен М., Нестеров С., Роберт М. Лі, Мур А., Кейнс Дж. Мейнард. Найт К., Уокер П.Л. Шваб К., Шенкир У.Г., Хларден К. та ін. Проблеми управління інформаційно-аналітичним забезпеченням в системі економічної безпеки досліджували: Суханова Н. В., Сахарцева І.І., Шляга О.В., Ілляшенко С.М., Пойда-Носик Н.Н., Круш П.В., Кулик Г.Ю., Беднарська О.Р. та інші.

Методологія дослідження. Для збору інформації щодо інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів логістичної діяльності використовувались методи спостереження, порівняння, систематизації даних та опитування. Аналіз зібраної інформації здійснювався з використанням методів порівняльного та системного аналізу, а для узагальнення інформації використовувався метод синтезу. Для ідентифікації існуючих підходів до формування системи інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки логістичної компанії використовувались методи формалізації та моделювання.

Етапи та результати дослідження. На першому етапі дослідження здійснювали аналіз наукових джерел щодо розуміння категорії економічна безпека підприємства та організаційного механізму її забезпечення. Встановлено, що економічна безпека підприємства це — стан захищеності усіх систем підприємства при здійсненні виробничо-господарської діяльності; ефективне використання всіх наявних ресурсів підприємства (капіталу, трудових ресурсів, інформації, технологій, техніки, прав) та підприємниць здібностей; здатність ефективно протидіяти внутрішнім та зовнішнім загрозам; сукупність організаційно-правових, економічних, фінансових, інформаційно-аналітичних, технічних та інших методів, спрямованих на усунення потенційних загроз та створення умов для забезпечення ефективного функціонування підприємств відповідно до їхньої мети [3, с.11]. Ідентифіковано важливу роль інформації щодо забезпечення належного рівня економічної безпеки. Вирішальним ресурсом буде в цьому випадку інформаційний потік, наряду з фінансовим і матеріальним який є важливим об'єктом логістичної системи компанії. В нашому розумінні інформаційний потік - це рух інформації, що відображає динаміку товарів і в основному фіксується в таких документах, як накладні, рахунки - фактури, інші доходи та витрати. Інформаційний потік в логістичних системах забезпечує координацію, адаптацію та гнучкість реакції на внутрішні та зовнішні фактори впливу. В аспекті курування таким потоком слід виділити організаційно-економічний механізм логістичної компанії, яким є її логістична інформаційна система. Логістична інформаційна система - це організована певним чином серія взаємопов'язаних засобів обчислювальної техніки (різні довідники та необхідні засоби програмування), що забезпечують рішення для функціональних

можливостей з управління потоковими процесами на підприємстві [4, с.311].

Другий етап дослідження був присвячений аналізу основних складових інформаційно-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою суб'єкта господарювання. Встановлено, що управління забезпеченням економічної безпеки логістичної компанії, в аспекті інформаційно - аналітичного забезпечення вимагає від компанії належного рівня збору, зберігання, обробки, використання, охорони і захисту інформації, що належить юридичній особі і є для неї цінною. Це означає, що логістична компанія має використовувати в своїй роботі сучасне і якісне програмне забезпечення (WMS - система управління складом, SRM - система по роботі з клієнтами, ERP - система забезпечення ресурсами і планування продажів, ТСД - термінал збору даних для працівників, які безпосередньо працюють з товаром), яке надасть можливість оброблювати інформацію (внесені дані) швидко і досконало, що тим самим упорядкує бізнес процеси в самій компанії і в роботі з клієнтами (підвищить швидкість обробки замовлень); розробити дієві механізми використання, охорони і захисту конфіденційної інформації. В нашому випадку під інформацією ми розуміємо будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [5, ст.1]. Важливою є категорії інформації з обмеженим доступом, а саме конфіденційна, таємна та службова. Конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватись за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [5, ст.21]. Комерційною таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Комерційною таємницею можуть бути відомості технічного, організаційного, комерційного, виробничого та іншого характеру, за винятком тих, які відповідно до закону не можуть бути віднесені до комерційної таємниці [6, ст. 505]. Відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, що не є державною таємницею, розголошення яких може завдати шкоди інтересам господарювання можуть бути визнані його комерційною таємницею. Склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю, спосіб їх захисту визначаються суб'єктом господарювання відповідно до закону [7, ст. 36]. Отже аналіз свідчить, що інформація є важливим об'єктом логістичної системи. Наявність потужної інформаційно - аналітичної системи в компанії відразу відносить її до домінуючих гравців ринку товарів і послуг. Охорона і захист інформаційних продуктів на сьогоднішній день є надзвичайно актуальним, адже технологічний рівень компаній різниться, а бажання бути

першими на ринку товарів і послуг є у всіх.

Завершальний етап дослідження було присвячено визначенню місця та ролі комерційної таємниці в системі інформаційно-аналітичного забезпечення логістичної компанії. Встановлено, що найпростішим заходом щодо охорони і захисту інформації, яка належить юридичній особі є встановлення режиму доступу до того чи іншого документа чи програми для співробітників компанії. Другим способ захисту інформації в компанії є запровадження електронного документообігу. В логістичній компанії є конфіденційна інформація, яка для неї має цінність і підпадає під законодавчі ознаки визначення її комерційною таємницею, то вона захищається діючим законодавством України, але для цього необхідно керівництву компанії здійснити наступні кроки: затвердити Положення про комерційну таємницю; визначити порядок використання (доступу) комерційної таємниці; встановити відповідальність за порушення Положення про комерційну таємницю; ознайомити співробітників із змістом Положення про комерційну таємницю і засвідчити цей факт їхніми підписами. Щодо охорони і захисту конфіденційної інформації керівництву логістичної компанії слід збагнути такі речі: в законі України "Про інформацію" зазначено, що фізичні чи юридичні особи самостійно надають дозвіл чи встановлюють заборону на використання конфіденційної інформації, яка їм належить, яку інформацію слід відносити до конфіденційної визначає її власник; в Господарському кодексі України зазначено, що склад і обсяг відомостей, що становлять комерційну таємницю визначається суб'єктом господарювання, якому вона належить. І найголовніше, що визначення комерційної таємниці, яке зазначено в Цивільному кодексі України містить дві ключові ознаки, на підставі яких і відносять інформацію до комерційної таємниці: не загальновідомість і не легкодоступність. Якщо ми будемо дотримуватись цих двох ознак щодо збереження важливої для нас інформації, то вона вже фактично буде захищеною, не дивлячись на те, чи відносить її саме законодавець до комерційної таємниці. Тим самим ми здійснимо адекватні кроки щодо її збереження і захисту від несанкціонованого використання і як результат підвищимо рівень економічної безпеки нашої компанії.

Практична значущість результатів дослідження. Отже, враховуючи значне розширення переліку інформаційних систем і технологій у діяльності логістичних компаній питання інформаційно-аналітичного забезпечення їх економічної безпеки є надзвичайно-актуальним. Логістичні компанії представлені на українському ринку логістичних послуг, особливо при взаємодії з великими торговельними мережами повинні в системі власної економічної безпеки мати сучасне та ефективне інформаційно-аналітичне забезпечення яке забезпечить належний рівень їх економічної безпеки. Особливо важливою є завдання керування інформацією яка відноситься до категорій комерційна таємниця. Зростання попиту на інформаційні технології логістичних компаній є важливим напрямком забезпечення їх економічної безпеки і в подальшому буде збільшувати розрив між провідними логістичними операторами й відсталими в

технологічному відношенні компаніями.

Ключові слова: логістична компанія; безпека; економічна безпека; інформаційно-аналітичне забезпечення.

Список використаних джерел

1. Биців М.М. "Значення інформаційних технологій як чинника інновацій у діяльності малого та середнього бізнесу". Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка. УДК 334.012.61 - 022.5.658.589.
2. Андрощук Г.О. "Наука, технології, інновації". 2018. №3. С.18-24.
3. "Економічна безпека суб'єктів логістичної діяльності" В.Г. Алькема, О.С. Кириченко. Вищий навчальний заклад університет економіки та права "Крок". Київ. 2017.
4. Скіцько В.І. "Електронна логістика як складова сучасного бізнесу". Бізнес Інформ. 2017. №7. с.36-41.
5. Закон України "Про інформацію" від 02 жовтня 1992 року. ВВРУкраїни. 1992. №48, Ст.650.
6. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. ВВРУкраїни. 2003. -№№ 40-44, Ст.356.
7. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року. ВВРУкраїни. 2003. -№18, № 19-20, № 21-22, Ст. 144.